

Nov pomnik medicinske preteklosti

Celoviti prikaz razvoja medicine in zdravstva z bogato slikovno opremo in objektivnim navajanjem podatkov za sedanje in prihodnje rodove

Veda brez preteklosti je kot človek brez spomina

Tjaša Debelak

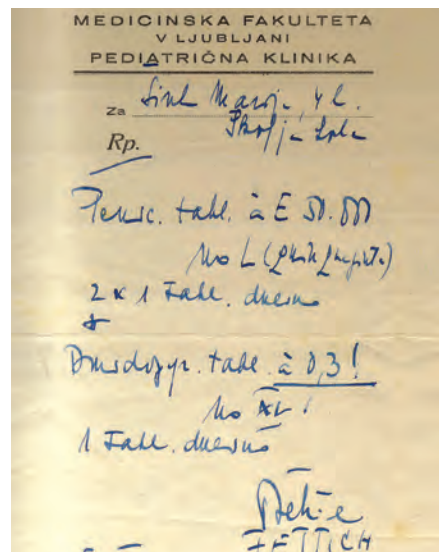

Monografija Zgodovina zdravstva in medicine na Slovenskem, življenjsko delo zdravnice in zgodovinarke medicine prof. dr. Zvonke Zupanič Slavec.

Enciklopedično delo *Zgodovina zdravstva in medicine na Slovenskem*, ki ga je napisala zdravnica in zgodovinarica medicine prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec, prikazuje razvoj in napredek zdravstvenih ved v svetu in na domačih tleh »*ab antiquo*« – od starih časov dalje. Skozi strnjeni prikaz nas popelje od časa pred novim vekom, od ljudske medicine do prvih medicinskih šol, samostanske medicine in karitativnih ustanov, zdravstvenega stanja pri Slovencih v devetnajstem in dvajsetem stoletju do sodobnih tehnik in razmer. Spoznamo, kako so ustanove in izobraženci na Slovenskem sledili svetovnim trendom zdravstva in tudi sami pionirsko uvajali novosti ter tako pomembno prispevali k dobrobiti zdravja bolnikov. Popisan je dinamični razvoj javnega zdravja, njegovih sistemov ter zakonodaje, zdravstvenih domov, splošne in družinske medicine, urgentne medicine in reševalne službe ter medicine dela, prometa in športa. Sledimo tudi razvoju civilnega in zasebnega bolnišničnega zdravstva na Slovenskem. V zaokroženem prikazu razvoja medicine in zdravstva na Slovenskem ne manjka tudi poglavja o medicini v izrednih razmerah, kjer je popisana zdravstvena služba v prvi in drugi svetovni vojni. Tesno

povezana z medicino je tudi farmacija, ki je našla mesto v knjigi v poglavjih o preskrbi zdravstva in prebivalstva z zdravili (razvoj lekarništva, farmacevtske industrije, vele-drogerij) ter v pomnikih medicinske in farmacevtske preteklosti.

Osebni recept za zdravila iz leta 1956 (iz Zgodovine zdravstva in medicine na Slovenskem, knjiga 1, str. 368). Vir: Arhiv Gorenjskih lekarn.

Drugi del monografije je posvečen vsem slovenskim kirurgom, ki so se z vneto prebijali iz skromnih razmer v stroki k vse bolj trdnemu znanju in spoznanjem, ki rešujejo človeška življenja in jim izboljšujejo kakovost. V njem se sprehodimo skozi razvoj operativnih strok, kirurgije z vsemi svojimi področji, podpornih kirurških strok (anestezilogije, transfuzijske in transplantacijske medicine) in drugih operativnih področij (ginekologije in porodništva, oftalmologije, otorinolaringologije, ortopedije). Knjižno vsebino zaokrožajo poglavja diagnostično-terapevtskih področij radiologije in nuklearne medicine ter poglavje o rehabilitacijski medicini.

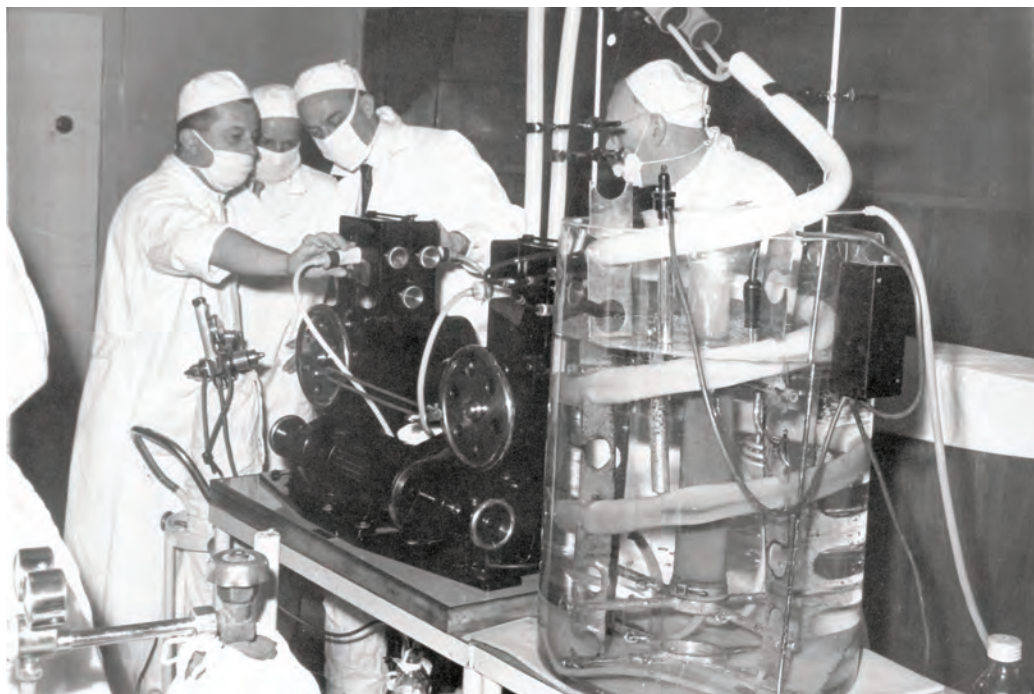
Na čelu tretjega dela monografije so neoperativne medicinske stroke z interno medicino in njenimi številnimi podpodročji. Prikazan je razvoj pediatrije, nevrologije, infektologije, onkologije, dermatovenerologije in psihiatrije. Veliko poglavje popisuje tudi razvoj dentalne medicine na Slovenskem. Pomemben del zdravstva je zdravstvena ne-

ga, ki ji je v knjigi namenjeno posebno poglavje. Temu sledi predstavitev razvoja (laboratorijsko) diagnostičnih in predkliničnih področij ter zdraviliške dejavnosti. Razvoj zdravstvenega šolstva, združenj in njihovih glasil zaokrožuje široko paleto vsebine zgodovine zdravstva na Slovenskem.

Monografija, ki se začne s klasično Hipokratovo prisego in Ženevsko deklaracijo Svetovnega zdravniškega združenja, ponuja podrobni prikaz razvoja slovenskega zdravstva in njegovih temeljnih strok ter ohranja spomin na neprecenljivo in požrtvovalno skrb zdravstvenega osebja za zdravje slovenskega naroda. Razvoj celotnega zdravstva, medicine, dentalne medicine in farmacije je prikazan sistematično in znanstveno.

Priprave na prvo operacijo srca leta 1957 v Ljubljani: slovenska naprava za zunajtelesni krvni obtok, imenovana tudi »srce-pljuča« (iz Zgodovine zdravstva in medicine na Slovenskem, knjiga 2, str. 80).

Vir: Inštitut za zgodovino medicine, Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani. Foto: Vlastja Simončič.

Vsebino poglavij spremljajo izbrane fotografije in poudarjeno besedilo za lažjo berljivost in hitro iskanje informacij ter angleški povzetki poglavij, zaradi česar so recenzenti knjigo prepoznali ne le kot priložnostno monografijo, ampak tudi kot učbenik fakultet za medicino, farmacijo in zdravstvo oziroma kot pomembno orodje za prihodnje generacije v zdravstvu.

Iz recenzije

Monografija je znanstvena sinteza osnovnih zgodovinskomedicinskih, zdravstvenih, medicinskih in farmacevtskih virov in literature, prikazana v duhu časa nastanka in razvoja znanosti, družbe in nacionalnih možnosti. Sistematično prikazuje dosežke domačih strokovnjakov in ustanov, hkrati pa zdravstvo, medicino in farmacijo čvrsto vpenja v mednarodni prostor. Monografija je celovit enciklopedični prikaz zdravstvene, medicinske in farmacevtske dejavnosti na Slovenskem. Jasno berljiv jezik, kljub zgoščeni in strokovni vsebini, omogoča razumevanje besedila širšemu krogu zdravstva. Avtorica uporablja sprejeto slovensko medicinsko in farmacevtsko izrazoslovje in tako med prihodnje uporabnike širi tudi domači in razumljivi strokovni besednjak (Alenka Radšel Medvešček, Dušan Sket). Pridobivanje novega znanja, ob razumevanju in spoznavanju spoznanj iz preteklosti, omogoča človeku, da zna razvijati

Asistent Marko Godina (levo) je leta 1984 opravil prvo ektopično transplantacijo roke na svetu. Na fotografiji ob pacientu, ki mu je kombajn poškodoval roko (iz Zgodovine zdravstva in medicine na Slovenskem, knjiga 2, str. 130).

Vir: Inštitut za zgodovino medicine, Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani.

sodobno miselnost in ustvarjalni potencial (Adolf Lukanović). Monografija zapolnjuje vrzel v slovenski zgodovini medicine, zdravstva, farmacije. Delo bo našlo uporabnike v medicini, farmaciji, zdravstveni negi, zdravstvu ter socialnih in karitativnih dejavnostih. Po njem pa bodo segali tudi vsi, ki se zavedajo, da sta zdravje in bolezen del vsakogar izmed nas. Delo je žlahten prispevek k nacionalni strokovni vsebini in stanovski tradiciji (Alenka Radšel Medvešček, Dušan Sket).

Monografija bo obsegala tri knjige formata A4 (dve sta že izšli), ki bodo skupaj imele približno 1.600 strani besedila, opremljena bo z več tisoč referencami in s približno 3.000 slikovnimi prilogami, večinoma fotografijami. Bogato slikovno gradivo bo ohranjalo živ spomin na osebnosti, dogodke, ustanove, knjižna dela in druge dejavnike, ki so zaznamovali razvoj medicine in zdravstva na Slovenskem. Tretji del monografije izide letos. Več o delu lahko spremljate na spletni strani: <https://www.mf.uni-lj.si/izm/raziskovanje>.

Pri monografiji so sodelovali:

avtorica: Zvonka Zupanič Slavec, urednica: Sena Jaunig, prevajalca: Anja Krek in Dean Papež, tehnična sodelavka: Tjaša Debelak, recenzenta: Alenka Radšel Medvešček, Dušan Sket, recenzent kirurškega dela: Bojan Tršinar, oblikovanje in prelom: Mateja Omerzel.

Tretja knjiga je v prednaročilu s popustom.

Naročite jo na naslovu:

zgodovina.medicine@gmail.com (030 700 611).